

Academic leadership of Teachers in Schools for the Deaf in Central Region under the Special Education Bureau

Prapinya Thipsang¹ & Achara Whattananarong^{2*}

¹ University of Phayao

² University of Phayao

* Corresponding author. E-mail: Phrapinya@setsatian.ac.th

Abstract

The purposes of this study were to investigate and compare academic leadership of teachers in schools for the Deaf in Central Region under the Special Education Bureau in the aspects of setting the school's vision and mission, curriculum and instructional management, enhancing a positive learning environment, instructional supervision, and curriculum improvement development, in overall and each aspect, classified by gender, work experience, and education level. The sample was 163 teachers in schools for the Deaf in Central Region under the Special Education Bureau in the academic year of 2024. The instrument used was a five-point rating scale questionnaire with a reliability of .98. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, a t-test, one-way analysis of Variance, and Scheffé's method. The study's results were as follows. 1) Academic leadership of teachers in schools for the Deaf in the Central Region under the Special Education Bureau was at a high level overall and in each aspect. 2) There was no significant difference between male and female teachers in academic leadership overall. When considered in each aspect, it was found that there was a significant difference in the aspects of setting the school's vision and mission and enhancing a positive learning environment at the level of .05. However, there were no significant differences in the aspects of curriculum and instructional management, instructional supervision, and curriculum improvement development. 3) There was a significant difference between the teachers with different education levels in academic leadership in overall and each aspect at the level of .05. 4) There was a significant difference among the teachers with different work experience in academic leadership in overall and each aspect at the level of .05.

Keywords: Academic leadership, Teachers, School for the Deaf

ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงาน การศึกษาพิเศษ

ประพิณญา ทิพย์แสง¹, อัจฉรา วัฒนานรงค์^{2*}

1 มหาวิทยาลัยพะเยา

2 มหาวิทยาลัยพะเยา

* Corresponding author. E-mail: Phrapinya@setsatian.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 163 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา โดยรวมและในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง 3) ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ครู, โรงเรียนโสตศึกษา

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ด้วยเหตุผลดังกล่าว สถานศึกษาทุกแห่งจึงมีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาด้วยรูปแบบวิธีการที่เหมาะสม

สอดคล้องกับบริบทและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 1) ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านครูเป็นสำคัญ ครูเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทและภาระหน้าที่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นหัวใจในการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาคน มีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งพัฒนาตนเองและวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564, หน้า 6)

สำหรับบทบาทหน้าที่ของครูในยุคปัจจุบัน ครูจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ การมีภาวะผู้นำทางวิชาการของครูช่วยให้การจัดการความรู้ในสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ส่งผลให้สังคมได้รับการพัฒนา มีความสามารถและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสังคม รวมทั้งปัญหาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย สามารถพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีสมรรถภาพการแข่งขันกับนานาชาติ (พรพรรณ อุษุภาพ, 2561, หน้า 206) มีงานวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาผู้เรียนให้ตรงตามเป้าหมาย วิสัยทัศน์ของโรงเรียน ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูก็ย่อมสูงขึ้นเช่นกัน (กัญญาภัทร คำชม และจิตติมา วรรณศรี, 2565, หน้า 297-298)

โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้สำหรับ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นบุคคลที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับหูตึงน้อยจนถึงหูหนวก ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ คนหูหนวก และคนหูตึง จะสื่อสารโดยใช้ภาษามือ (Manual Language หรือ Sign Language) การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในประเทศไทยมี 3 รูปแบบ คือ 1) การจัดการศึกษาพิเศษ 2) จัดการเรียนร่วมกับคนปกติ 3) การจัดการสอนแบบสองภาษา (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2561, หน้า 1-2) ซึ่งระบบวิธีการสอนคนหูหนวก แบ่งเป็น 2 ระบบใหญ่ ได้แก่ 1) ระบบการสอนโดยใช้การพูด (Oral Approach) 2) ระบบการสอนโดยใช้ภาษามือ (Manual Approach) (มลิวัลย์ ธรรมแสง, 2550, หน้า 4-5)

จากบริบทการจัดการศึกษาของโรงเรียนโสตศึกษาดังกล่าว ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมีความสำคัญ และมีความจำเป็น ดังผลการสัมภาษณ์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ เกี่ยวกับความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ ครูโรงเรียนโสตศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะและความสามารถในการด้านภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างรอบด้าน เนื่องจากมีความแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนปกติทั่วไป ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนโสตศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคตได้อย่างมีศักยภาพ ดังนั้นครูในโรงเรียนโสตศึกษาจึงต้องมีความเข้าใจในด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การนำทักษะที่จำเป็นในอนาคตมาบูรณาการสู่การเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตร พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ และที่สำคัญต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการทำงานเป็นทีมกับเพื่อนร่วมงาน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีมุมมองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เศรษฐกิจ สังคม เพื่อนำมาประกอบการพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในอนาคต มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพในอนาคตได้ และใช้ชีวิตอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่จากสภาพปัญหาปัจจุบัน พบว่า ครูส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับหนึ่งยังจำเป็นต้องได้รับการ

พัฒนาในด้านการบริหารจัดการหลักสูตร การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก การประเมินและปรับปรุงการสอน การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล การมีมุมมองเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เศรษฐกิจ สังคม เพื่อนำมาพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสม พัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานได้ (ปนัดดา วงศ์จันทา, ผู้ให้สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2567)

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนได้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของครู และเป็นเครื่องมือประเมินตนเองสำหรับครูเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในทุกด้านประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

ครูที่เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกัน

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการ

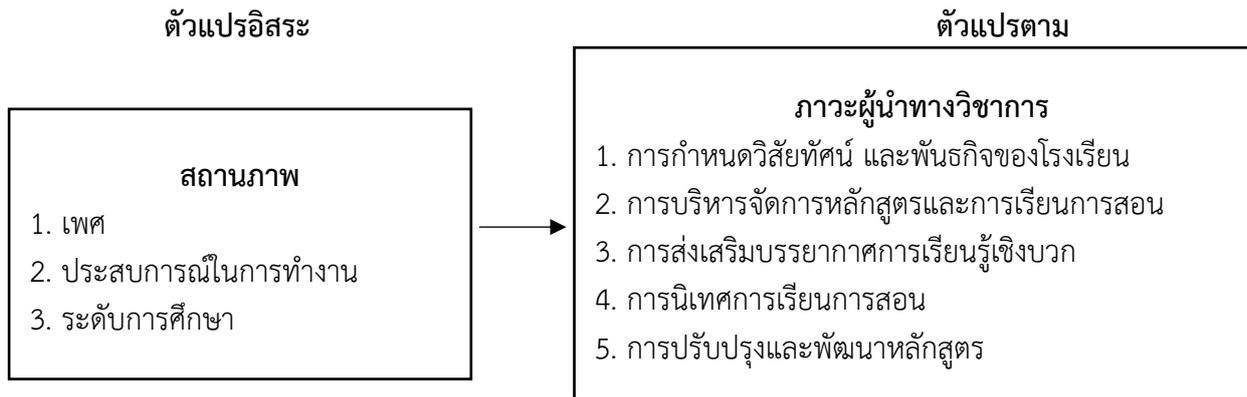
ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โดยยึดแนวคิดของ Bossert.A. (1988 อ้างถึงใน, จีรศักดิ์ (อุปรมย์) อุปรมย์, 2563, หน้า 195-196), Hoy Anita W. and Hoy Wayne K. (2003 อ้างถึงใน, เรวดี มนตรีพิลา, 2563, หน้า 45-46), Pellicer L. O. and Anderson L. W. (1995 อ้างถึงใน, จิราพร สำรวย, 2561, หน้า 40), Leithwood K. and Duke D.L. (1999 อ้างถึงใน, จิราพร สำรวย, 2561, หน้า 42), Papagiannis, G. J. and other. (1995), Concordia University (2013 อ้างถึงใน, วิโรจน์ สารรัตน์, 2557, หน้า 84), Weber (1996 อ้างถึงใน, รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 26-27), ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2554 อ้างถึงใน, สันติ บุญภิรมย์, 2557, หน้า 128), สุขุม เฉลยทรัพย์ (2559 อ้างถึงใน, ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ และนักรบ หมี่แสน, 2561, หน้า 384-385), พรรณอร อุซุภาพ (2561, หน้า 207-208), สันติ บุญภิรมย์ (2557, หน้า 126)

ผู้วิจัยนำองค์ประกอบที่มีความสอดคล้องกันที่ความถี่ตั้งแต่ระดับ 6 มีค่าร้อยละตั้งแต่ 54.55 ขึ้นไป มาเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่จะนำไปเป็นตัวแปรในการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ และ

พันธกิจของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก 4) การนิเทศการเรียนการสอน 5) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้จึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบไปด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา และตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู 5 ด้านประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน 2) การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก 4) การนิเทศการเรียนการสอน และ 5) การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ และโรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศ จำนวนทั้งหมด 270 คน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 6 โรงเรียน คือ โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ และโรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศ ปีการศึกษา 2567 ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie R. V. & Morgan D. W., 1970 อ้างถึงใน, สุทธิชัย, 2551, หน้า 132-133) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 159 คน เพื่อให้ข้อมูลเกิดความน่าเชื่อมั่นมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจำนวน 163 คน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) หลังจากนั้นคัดเลือกครูของแต่ละโรงเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สร้างขึ้นโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ใน 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน จำนวน 8 ข้อ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก จำนวน 9 ข้อ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน จำนวน 5 ข้อ และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จำนวน 6 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) กำหนดค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับมาก

3 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับน้อย

1 หมายถึง มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมตามข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครู
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนิยามศัพท์และสร้างแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence, IOC) ของแบบสอบถาม โดยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปมาเป็นข้อคำถาม ซึ่งได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามสูงกว่า 0.50 ขึ้นไปทุกข้อความ จากจำนวน 34 ข้อ

4. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลอง จำนวน 30 คน จากโรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยมีเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .98 ส่วนค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแยกเป็นรายด้านมีค่าดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

6. นำเสนอผลการทดลองใช้ (Try Out) ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

7. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

2. ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา ไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งแนบ QR Code แบบสอบถามในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ผ่าน Google Form ถึงผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 163 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน วิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยกำหนดการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121)

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ และ ระดับการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) หรือ F-test เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงได้ทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สรุปได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	n=163		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน	4.19	.50	มาก
2.	ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน	4.34	.52	มาก
3.	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก	4.45	.52	มาก
4.	ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	4.16	.59	มาก
5.	ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	4.13	.50	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.25	.46	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

2.1 ครูเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามเพศ

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	เพศ				t	p-value
		ชาย (n = 40)		หญิง (n = 123)			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน	4.36	.40	4.13	.52	2.515*	.007
2.	ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน	4.37	.41	4.33	.56	0.491	.313
3.	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก	4.64	.45	4.39	.53	2.681*	.004
4.	ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	4.27	.60	4.12	.59	1.408	.081
5.	ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	4.14	.40	4.12	.53	0.180	.429
	รวมเฉลี่ย	4.35	.39	4.22	.47	1.644	.051

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทและสูงกว่ามีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามระดับการศึกษา

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ระดับการศึกษา				t	p-value
		ปริญญาตรี (n = 104)		ปริญญาโทและสูงกว่า (n = 59)			
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1.	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน	4.02	.44	4.49	.46	6.334*	.001
2.	ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน	4.22	.51	4.55	.49	3.991*	.001
3.	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก	4.36	.57	4.61	.37	3.462*	.001
4.	ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	3.97	.58	4.49	.46	6.014*	.001
5.	ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	4.00	.49	4.35	.45	4.639*	.001
	รวมเฉลี่ย	4.11	.45	4.50	.36	5.628*	.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p-value
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	7.28	2	3.64	17.47*	.001
	ภายในกลุ่ม	33.34	160	.208		
	รวม	40.62	162			
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	7.45	2	3.72	16.02*	.001
	ภายในกลุ่ม	37.18	160	.23		
	รวม	44.62	162			
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก	ระหว่างกลุ่ม	10.05	2	5.02	23.47*	.001
	ภายในกลุ่ม	34.25	160	.21		
	รวม	44.29	162			

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	p-value
4. ด้านการนิเทศการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	17.87	2	8.94	36.73*	.001
	ภายในกลุ่ม	38.93	160	.24		
	รวม	56.80	162			
5. ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	8.73	2	4.37	21.65*	.001
	ภายในกลุ่ม	32.26	160	.20		
	รวม	40.99	162			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	9.85	2	4.92	32.60*	.001
	ภายในกลุ่ม	24.16	160	.15		
	รวม	34.01	162			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทิศทางของสถานศึกษาผ่านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา โดยใช้หลักการ SWOT Analysis ร่วมกับฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจร่วมกับผู้บริหาร เช่น การเปิดโอกาสให้ครูเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา การจัดอบรมให้ความรู้ ตลอดจนส่งเสริมให้ครูคิดวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ทำให้ครูมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน และสามารถนำไปปรับใช้ในห้องเรียนได้จริง อีกทั้งยังร่วมระบุดูปัญหาการเรียนการสอน นำไปสู่การกำหนดกรอบ เป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของหลักสูตรรายวิชาและมองเห็นเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนในระยะยาวและยึดการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนมีความบกพร่องทางการได้ยินให้ดีขึ้น ดังที่ Hallinger Phillip & Joseph Murphy (1985 อ้างถึงใน, รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 25) ได้กล่าวไว้ว่า การกำหนดพันธกิจของโรงเรียนประกอบด้วยกรอบเป้าหมายของโรงเรียนและการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ต้องทำงานร่วมกับชุมชนผู้ปกครองและบุคลากรของโรงเรียน นำไปสู่การระบุดูปัญหาการเรียนการสอน กำหนดเป้าหมายในการลงมือแก้ปัญหาในชั้นเรียนโดยผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรุงญ บุญธรรม และคณะ (2567) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูส่วนหนึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้ริเริ่มในการ

พัฒนาหลักสูตรและออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน ซึ่งในบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา การจัดการเรียนการสอนต้องมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ครูจึงต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะทาง โดยใช้ภาษามือ สื่อรูปภาพ วิดีโอ และเทคโนโลยีสนับสนุน การสื่อสาร นอกจากนี้ ครูยังเป็นผู้คิดริเริ่มแนวทางใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการสอน เช่น การประยุกต์ใช้ Active Learning หรือการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน อีกทั้งครูยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ อบรม และเป็นผู้สนับสนุนทางวิชาการให้กับเพื่อนครูในโรงเรียน โดยเฉพาะครูที่เข้ามาใหม่หรือครูที่ยังไม่เชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2564, หน้า 3) ที่ได้ประกาศแนวนโยบายด้านการพัฒนางานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เรื่อง ประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ 0206.3/ว 9 ลงวันที่ 20 พฤษภาคม 2564 ซึ่งระบุให้ครูต้องพัฒนางานตามมาตรฐานตำแหน่ง และหนึ่งในภารกิจสำคัญคือการสร้างและพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ครูจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการสร้างหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งในด้านศักยภาพ ความถนัด และช่องทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาศักยภาพของนักเรียนได้อย่างรอบด้าน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา สุขทิพย์ (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษาสหวิทยาเขตทุ่งใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูส่วนมากสามารถเป็นแบบอย่าง เป็นแกนนำในการสร้างห้องเรียนที่ปลอดภัย อบอุ่น และส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ ในบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา บรรยากาศที่เป็นมิตรและเชิงบวกมีความสำคัญมากกว่าโรงเรียนปกติ เนื่องจากนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมักเผชิญกับข้อจำกัดด้านการสื่อสาร และอาจรู้สึกโดดเดี่ยวหรือขาดความมั่นใจ ครูจึงมีบทบาทในการเป็นผู้นำที่สร้างพื้นที่ปลอดภัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าเรียน กล้าคิด กล้าลอง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ครูยังทำหน้าที่ให้ความรู้แก่เพื่อนครูในเรื่องแนวคิดและวิธีการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก เช่น การใช้การสื่อสารที่เน้นความเข้าใจ การสร้างแรงจูงใจด้วยการให้กำลังใจในรูปแบบที่ผู้เรียนเข้าถึงได้ และการใช้เทคนิคเชิงบวกในการจัดการพฤติกรรม โดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระวิชา หรือร่วมเป็นวิทยากรในการอบรมภายในโรงเรียน เพื่อเผยแพร่แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความสุขความปลอดภัย และความเข้าใจผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังที่ Weber (1996 อ้างถึงใน, รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกคือการสื่อสารเป้าหมายของการเรียนการสอนอย่างชัดเจน สร้างความคาดหวังสูงจากการปฏิบัติ สร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีวินัยที่ชัดเจน และสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อความผูกพันของผู้เรียนต่อโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา ที่ต้องการครูซึ่งมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการเป็นผู้สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งผลเชิงบวกต่อทั้งพฤติกรรมและพัฒนาการของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริรัตน์ เทศกาล (2560) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุษ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูส่วนหนึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่เป็นผู้นิเทศ ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุนและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของเพื่อนครู จึงทำให้ครูกลุ่มนี้แสดงบทบาทภาวะผู้นำทางวิชาการได้อย่างชัดเจน ครูไม่เพียงแค่ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของผู้สอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทเป็น แกนนำทางวิชาการ ที่คอยส่งเสริม สนับสนุน และยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนทั้งในระดับบุคคลและระดับโรงเรียน นอกจากนี้ยังเป็นผู้ริเริ่มแนวทางการสอนใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และนำเสนอแนวทางนั้นให้เพื่อนครูนำไปปรับใช้ต่อ รวมทั้ง จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ แก้ปัญหา และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังให้คำปรึกษาและคำแนะนำอย่างใกล้ชิดแก่ครูที่อาจมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอน เช่น ปัญหาด้านการสื่อสารภาษามือกับนักเรียน การเลือกใช้สื่อ หรือวิธีประเมินผล ครูผู้นิเทศจะเสนอแนวทางที่สามารถนำไปใช้จริง พร้อมทั้งติดตามผลเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังที่ Weber (1996 อ้างถึงใน, รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27) ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์ที่ไว้วางใจระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การนิเทศการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ รชยา เรือนสอน (2564) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล 1 (ป่าแดด) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล 1 (ป่าแดด) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามผล อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูในโรงเรียนโสตศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของโรงเรียนโสตศึกษาแต่ละแห่งที่มีข้อจำกัดด้านจำนวนบุคลากร แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีบุคลากรครูน้อย ดังนั้นเมื่อได้รับการบรรจุแต่งตั้ง ครูจึงต้องเริ่มพัฒนาตนเองในเรื่องของการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระ เพื่อรับผิดชอบและเป็นแกนนำในการพัฒนาหลักสูตรต่อไป นอกจากนี้ครูยังทำหน้าที่ เป็นที่ปรึกษาและผู้ให้คำแนะนำ แก่ครูรุ่นใหม่หรือครูที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ดังที่ Weber (1996 อ้างถึงใน, รัตนา ดวงแก้ว, 2564, หน้า 27) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำทางวิชาการควรเริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมในการวางแผน การออกแบบ การบริหารจัดการ การวิเคราะห์และประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร จากการตรวจสอบหลักสูตรและการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้ครูสามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการแก้ไขและการปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ แกรงุ่น (2562) ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและในแต่ละด้าน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 ผลการวิจัย พบว่า ครูเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เพศชายและเพศหญิงต่างได้รับการพัฒนาความสามารถอย่างเท่าเทียมกัน มีโอกาสเรียนรู้งาน การพัฒนาตนเอง ได้รับมอบหมายงาน แสดงความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ เป็นแกนนำในการปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน เมื่อปฏิบัติงานไประยะหนึ่ง ส่งผล

ให้เพศชายและเพศหญิง มีภาวะผู้นำทางวิชาการไม่แตกต่างกัน ซึ่งโรงเรียนโสตศึกษามีจำนวนครูจำกัด และบุคลากรแต่ละคนมักต้องรับผิดชอบงานหลากหลาย ครูเพศชายและเพศหญิงต่างได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ทั้งด้านการสอน งานวิชาการ และงานสนับสนุนการเรียนรู้ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยไม่มีการแบ่งแยกบทบาทตามเพศอย่างชัดเจน ครูเพศชายและเพศหญิงจึงมีโอกาสในการเรียนรู้งาน พัฒนาดตนเอง และแสดงความสามารถในการเป็นผู้นำทางวิชาการ ได้อย่างเท่าเทียมกัน ดังที่ Hallinger & Heck (2010, p. 95) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำไม่ได้จำกัดอยู่ที่เพศ หากแต่เกิดจากโอกาสในการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่ และประสบการณ์ที่ได้รับอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การที่ครูเพศชายและเพศหญิงมีโอกาสฝึกฝนและแสดงภาวะผู้นำในบริบทเดียวกัน จึงมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย โดยเพศชายมีภาวะผู้นำสูงกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิดเชิงกลยุทธ์ มองภาพรวมของโรงเรียนในระยะยาว และการตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูเพศชายมักแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการในฐานะแกนนำ ในการคิดริเริ่ม วางแนวทางและผลักดันทิศทางของโรงเรียนได้อย่างชัดเจนมากกว่า มีบทบาทในการวิเคราะห์สถานการณ์และเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนที่ตอบสนองต่อบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา ซึ่งต้องการความเข้าใจลึกซึ้งในด้านการสื่อสารโดยใช้ภาษามือ การปรับวิธีการเรียนการสอน และการออกแบบเป้าหมายให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ในด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ครูเพศชายยังคงแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการที่ชัดเจน โดยสามารถเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมและแนวทางที่สร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีข้อจำกัดด้านการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้ไม่ได้หมายความว่าเพศหญิงไม่มีศักยภาพ แต่สะท้อนถึงโอกาสในการแสดงออกและบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ซึ่งส่งผลต่อการสะสมประสบการณ์ในการเป็นผู้นำทางวิชาการในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกเท่านั้น

ส่วนด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ครูเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ลักษณะการทำงานร่วมกันในบริบทของโรงเรียนโสตศึกษา ที่เน้นการทำงานเป็นทีมขนาดเล็ก เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีบทบาทหลากหลาย และการพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่องโดยไม่เลือกปฏิบัติตามเพศ ทำให้ครูเพศชายและเพศหญิง มีโอกาสเรียนรู้ พัฒนา และแสดงออกถึงภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม เมื่อทำงานไประยะหนึ่ง ทั้งสองเพศจึงมีศักยภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการได้อย่างใกล้เคียงกัน ซึ่งโรงเรียนโสตศึกษาแต่ละแห่งมีจำนวนบุคลากรจำกัด ครูในแต่ละกลุ่มสาระจึงจำเป็นต้องมีบทบาทหลายด้าน ทั้งการวางแผน จัดการเรียนรู้อ พัฒนาหลักสูตร และนิเทศภายในโรงเรียน ส่งผลให้ครูไม่ว่าจะเป็นเพศใด ต่างได้รับโอกาสในการเรียนรู้ พัฒนาดตนเอง และแสดงออกถึงภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีความแตกต่างด้านโอกาสหรือบทบาทหน้าที่ตามเพศ ในด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ครูทั้งเพศชายและเพศหญิงต้องมีส่วนร่วมสำคัญในการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน รวมทั้งต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำทางวิชาการ เช่น การเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมการสอนใหม่ ๆ การให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู และการประเมินผลการสอนร่วมกัน ซึ่งเป็นบทบาทที่เกิดจากภาระงานและโครงสร้างของโรงเรียนมากกว่าการกำหนดโดยเพศ ในด้านการนิเทศการเรียนการสอน ครูหลายคนได้รับมอบหมายให้มีบทบาทในการ

ติดตาม ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่เพื่อนครู เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยไม่จำกัดเพศของผู้ที่รับผิดชอบ ดังนั้น ครูชายและหญิงจึงมีโอกาสเป็น ที่ปรึกษา แคนนำ หรือผู้มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนในลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกันกับด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนโสตศึกษามีลักษณะการทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ครูในแต่ละกลุ่มสาระจึงต้องพัฒนาตนเองให้สามารถรับผิดชอบและเป็นผู้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรได้ ไม่ว่าจะเป็นเพศใด ทั้งยังต้องถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่เพื่อนครู ให้คำแนะนำ หรือเสนอแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถด้านภาวะผู้นำทางวิชาการที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ในหน้าที่ มากกว่าความแตกต่างทางเพศ ด้วยเหตุนี้ ครูเพศชายและเพศหญิงจึงมีโอกาสในการพัฒนา แสดงออก และปฏิบัติหน้าที่ผู้นำทางวิชาการในทั้งสามด้านอย่างเท่าเทียม ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นริรัตน์ เทศกาล (2560) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุช จังหวัด จันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสหวิทยาเขตสตาร์บุช จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทและสูงกว่ามีภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย โดยครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่ามีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน สูงกว่า ครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่ได้รับการศึกษาระดับสูง ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเชิงวิชาการที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูสามารถพัฒนาตนเอง มองภาพรวมของการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ และมีศักยภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสังคมและผู้บริหารสถานศึกษามักมีความคาดหวังต่อครูที่มีระดับการศึกษาสูงว่าจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ริเริ่มแนวทางใหม่ ๆ และเป็นผู้รับผิดชอบในงานสำคัญ นอกจากนี้ครูที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาโทและสูงกว่ามักได้รับมอบหมายจากผู้บริหารให้ช่วยเป็นผู้ติดตาม ให้คำแนะนำ หรือร่วมสังเกตการสอนของเพื่อนครู ทำให้เกิดโอกาสในการแสดงบทบาทของผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศการเรียนการสอนอย่างชัดเจน อีกทั้งครูที่ได้รับการศึกษาระดับสูงมักมีทักษะในการวิจัย วิเคราะห์ผู้เรียน และใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน โดยสามารถเป็นที่ปรึกษา หรือผู้ให้คำแนะนำในการวางโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระ ตลอดจนถ่ายทอดวิธีคิดและกระบวนการให้แก่ครูรุ่นใหม่ได้ ดังนั้น ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจึงมักได้รับการมอบหมายงานในการเป็นที่ปรึกษา เป็นแกนนำ หรือผู้ให้คำแนะนำทางวิชาการแก่เพื่อนครู ซึ่งเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงออกถึงภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างชัดเจน ส่งผลให้ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าจึงอยู่ในระดับที่สูงกว่าครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ดังที่ David Willetts (2023) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาระดับสูง มีประโยชน์อย่างมาก เนื่องจากการศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพมากที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ และสังคมต่อไป ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขนิษฐา สุขทิพย์ (2559) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตทุ่งใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต12 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมและในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย และเมื่อนำไปทดสอบผลต่างค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของวิชาชีพ ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์เชิงลึกในการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน การบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก การนิเทศการเรียนการสอน และการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ครูกลุ่มนี้จึงมักอยู่ในสถานะของผู้เรียนรู้และฝึกฝนมากกว่าจะเป็นผู้นำทางวิชาการ ในขณะที่ครูที่มีประสบการณ์มากกว่า ได้แก่ ครูกลุ่มที่มีประสบการณ์ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มักได้รับโอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทที่ส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการมากกว่า เช่น การเป็นที่ปรึกษาให้กับครูรุ่นใหม่ การริเริ่มโครงการทางวิชาการ การวางแผนพัฒนาหลักสูตร หรือการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ครูในกลุ่มนี้มีโอกาสพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำทางวิชาการได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง ดังที่ Tara Kini and Anne Podolsky (2016) ได้กล่าวไว้ว่า ครูส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามประสบการณ์ ซึ่งประสบการณ์การสอนจะชัดเจนที่สุดเมื่อครูมีการลงมือปฏิบัติและเตรียมพร้อมเป็นอย่างดีตั้งแต่เริ่มต้นเข้าสู่สายงานการสอน รวมถึงได้รับคำแนะนำและการประเมินอย่างเข้มงวดก่อนได้รับตำแหน่ง ความพยายามเหล่านี้จะช่วยให้มั่นใจได้ว่า ในอนาคตจะก้าวเข้าสู่สายงานการสอนระดับมืออาชีพ ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา สุขทิพย์ (2559) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสหวิทยาเขตทุ่งใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบเกี่ยวกับองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ ดังนี้

1. การตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ด้านการนิเทศการเรียนการสอน และด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร

2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงและมีประสบการณ์การทำงานมาก จะมีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูงกว่าครูที่มีวุฒิหรือประสบการณ์น้อย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมศักยภาพครูในด้านวิชาชีพ การฝึกอบรม และการสร้างประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง เป็นปัจจัยที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาโรงเรียนเฉพาะทางให้มีคุณภาพ

3. บทบาทของครูในฐานะ “ผู้นำทางวิชาการ” ที่ไม่เพียงเป็นผู้สอน แต่ยังทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา โค้ช และผู้นำทางการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน ครูต้องมีความเข้าใจในลักษณะพิเศษของผู้เรียน และสามารถปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ในภาพรวม องค์ความรู้ใหม่นี้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในโรงเรียนสตรีศึกษา และเป็นแนวทางในการขยายผลไปยังโรงเรียนเฉพาะทางประเภทอื่น ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อีกทั้งยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพของเด็กไทยทุกคน ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์กรความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนโสตศึกษา ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า ครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก เพื่อให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการมากขึ้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้สลับกันแสดงบทบาทผู้นำในงานวิชาการ เช่น การเป็นหัวหน้าโครงการ เข้าร่วมวางแผนพัฒนาโรงเรียน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมในโรงเรียน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมบทบาทครูในการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน รวมถึงการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผ่านการเป็นพี่เลี้ยง นิเทศการสอน และกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ตลอดจนสนับสนุนการอบรมอย่างต่อเนื่องในด้านการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้เทคโนโลยี และการจัดการชั้นเรียนที่เน้นความสุขและบรรยากาศเชิงบวก แนวทางเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูมากขึ้น และสามารถขับเคลื่อนคุณภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนโสตศึกษาได้อย่างยั่งยืน

จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพศชายและเพศหญิง โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนและด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก เพศชายมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงกว่าหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้ครูเพศหญิงได้แสดงบทบาทผู้นำในงานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การสร้างแรงจูงใจในห้องเรียน และการเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ พร้อมส่งเสริมการทำงานแบบมีพี่เลี้ยงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพศ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไป มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงกว่าครูที่จบปริญญาตรี จึงควรสร้างโอกาสให้ครูระดับปริญญาตรีได้แสดงศักยภาพ

เช่น การเป็นหัวหน้าโครงการ และได้รับการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีระบบพี่เลี้ยงจากครูที่มีวุฒิสอง
กว่า และในด้านประสบการณ์ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีภาวะผู้นำทางวิชาการต่ำกว่าผู้
ที่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ผู้บริหารจึงควรส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการ
ปฏิบัติงานจริง ระบบพี่เลี้ยง การอบรมภาวะผู้นำ และเปิดเวทีให้ครูใหม่ได้แสดงศักยภาพ เพื่อพัฒนาเป็นผู้นำ
ทางวิชาการในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนโสตศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ หรือในโรงเรียนโสต
ศึกษาทั่วประเทศ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนโสตศึกษา
3. ควรศึกษาผลลัพธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนโสตศึกษา
4. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง เขต
พื้นที่อื่น ๆ หรือในโรงเรียนโสตศึกษาทั่วประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาภัทร คำชม, & จิตติมา วรณศรี. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูกับคุณภาพ
การจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุตรดิตถ์ เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(6), 297-298.
- กัญญารัตน์ แกร์รุ่ง. (2562). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 30(2), 54-
69.
- ชนิษฐา สุขทิพย์. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาสทวิทยาเขตทุ่งใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัด
นครศรีธรรมราช [การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช]. ฐานข้อมูลเครือข่าย
ThaiLis.
- จรรยา บุญธรรม, สุเทพ ตระหง่าน, & คณิต สุขรัตน์. (2567). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครู สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *วารสารมณีเชษฐาราม วัฒนวัฒน*, 7(4), 92-113.
- ธีรศักดิ์ (อุปรมัย) อุปไมยอิชัย. (2563). *ความเป็นครู แนวทางการพัฒนาจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นริรัตน์ เทศกาล. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสทวิทยาเขตสตาร์บุช จังหวัดจันทบุรี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 [วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา].
ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- พรรณนอร อุชุกภาพ. (2561). *การศึกษาและวิชาชีพครู*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มลิวัดย์ ธรรมแสง. (2550). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กหูหนวกและระบบวิธีสอน : ฝากไว้ให้คิดถึง*. มูลนิธิ
อนุเคราะห์คนหูหนวกแห่งประเทศไทย.
- รชยา เรือนสอน. (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูโรงเรียนเทศบาล 1 (ป่าแดด)*
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].
- รัตนา ดวงแก้ว. (2564). *หน่วยที่ 13 ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- เรวดี มนตรีพิลา. (2563). *การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* [วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]. ฐานข้อมูลเครือข่าย ThaiLis.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2557). *แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา*. ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2557). *ความเป็นครู Self-Actualization for Teachers*. ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564a). *ประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู*.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564b). *มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. บริษัท ฟริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2561). *การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน*. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2564). *รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564*. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2566). *รายงานจำนวนตามประเภทบุคลากร ของโรงเรียนเฉพาะความพิการ* http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/index.php?page=person-deform.php
- สุทธนู ศรีไสย์. (2551). *สถิติประยุกต์สำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- David Willetts. (2023, October). *How Higher Education can Boost People-Powered Growth* <https://economy2030.resolutionfoundation.org/wp-content/uploads/2023/10/How-higher-education-can-boost-people-powered-growth.pdf>
- Francis, L. A. (2012). *Teacher Leadership for the 21st Century: Teacher Leaders' Experiences in Supporting the Pedagogical Practice of Academic Rigor* [Fielding Graduate University].
- Hallinger, P., Heck, R. H.,. (2010). Collaborative Leadership and School Improvement: Understanding the Impact on School Capacity and Student Learning. *School Leadership & Management*, 30(2), 95-110.
- Indeed Editorial Team. (2023, 17 February). *What Is Academic Leadership? (And How to Be a Better Leader)* <https://ca.indeed.com/career-advice/career-development/academic-leadership>
- Jennifer Jacobs. (2021, 26 October). *What does It Mean to be a Teacher Leader?* <https://www.usf.edu/education/blog/2021/what-does-it-mean-to-be-a-teacher-leader.aspx>
- Leon P. (2023, 8 February). *The Importance of Strong Leadership Skills in Teachers* https://www.linkedin.com/pulse/importance-strong-leadership-skills-teachers-leon-pennicooke?trk=article-ssr-frontend-pulse_more-articles_related-content-card

- Oleksandra Mamchii. (2023, 24 October). *What is Educational Leadership and Why Is It Significant?* <https://bestdiplomats.org/educational-leadership/>
- Rudolf T. Vecaldo. (2019). Instructional Leadership Beliefs of Filipino Pre-Service Teachers. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)*, 8(4), 596-603.
- Siti Noor Ismail, & other. (2018). Instructional Leadership and Teachers' Functional Competency across the 21st Century Learning. *International Journal of Instruction*, 11(2), 135-152.
- Stephanie K. Rehbock. (2020). Academic Leadership: Challenges and Opportunities for Leaders and Leadership Development in Higher Education. *Modern Day Challenges in Academia*, 252-264.
- Tara Kini, & Anne Podolsky. (2016, 3 June). *Does Teaching Experience Increase Teacher Effectiveness? A Review of the Research* <https://learningpolicyinstitute.org/product/does-teaching-experience-increase-teacher-effectiveness-review-research>
- University of San Diego. (2022, 3 November). *Teacher Leadership in Education: 5 Must-Have Skills for Educators* <https://pce.sandiego.edu/teacher-leadership/>
- Vu Thi Mai Huaong. (2019). Factors Affecting Instructional Leadership in Secondary Schools to Meet Vietnam's General Education Innovation. *International Education Studies*, 13(2), 48-60.